

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти

**МЕТОДИКА КЕРІВНИЦТВА
ОБРАЗОТВОРЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Навчально-методичний посібник
Упорядники: **Н. І. Скрипник, С. В. Гарбар**

Умань
Візаві
2023

УДК 373.2.016:74(075.8)

М54

Рецензенти:

Андрющенко Т. К., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти та професійного розвитку педагогів, Кошманського навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради;

Гаврилюк С. М., доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Ищенко Л. В., доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету дошкільної та спеціальної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 3 від 25 жовтня 2023 року)*

Методика керівництва образотворчою діяльністю дітей
М54 дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т дошкільної та спец освіти ; упоряд. :

Н. І. Скрипник, С. В. Гарбар. – Умань : Візаві, 2023. – 129 с.

Матеріали навчально-методичного посібника забезпечують теоретичний та методичний супровід освітнього процесу підготовки здобувачів вищої освіти до керівництва образотворчою діяльністю дітей дошкільного віку.

Зміст посібника спрямований на формування професійних компетенцій майбутніх фахівців у галузі художньо-естетичного виховання дошкільників та розвитку їхніх творчих здібностей на засадах сучасних інноваційних педагогічних технологій.

У посібнику вміщено структуру навчальної дисципліни, зміст залікових кредитів, завдання для самостійної навчально-дослідної роботи, матеріали для педагогічної практики, питання до екзамену та тестовий контроль.

Навчально-методичний посібник рекомендований здобувачам вищої освіти, аспірантам та фахівцям дошкільної освіти, яких цікавлять проблеми творчого розвитку особистості дитини засобами образотворчого мистецтва.

УДК 373.2.016:74(075.8)

© Скрипник Н. І., Гарбар С. В., упоряд., 2023

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура і програма навчальної дисципліни.....	7
Зміст програми (лекційний курс).....	17
Практичні заняття (змістовий модуль I).....	24
Практичні заняття (змістовий модуль II).....	28
Лабораторні заняття	33
Самостійна робота.....	38
Індивідуальні навчально-дослідні завдання.....	40
Питання з курсу до екзамену.....	42
Практичні завдання з курсу.....	45
Перелік питань, винесених на державний екзамен.....	47

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ З КУРСУ

Кваліфікаційні вимоги до керівника образотворчою діяльністю дітей.....	48
Мета і завдання навчання дошкільників образотворчому мистецтву.....	49
Класифікація та характеристика методів навчання дітей образотворчої діяльності.....	58
Гра в системі образотворчої діяльності дітей	71
Матеріали та обладнання для образотворчості (Л. Сірченко)....	87
Схема-інструкція щодо написання конспектів занять із образотворчої діяльності.....	96
Схема-інструкція аналізу занять із образотворчої діяльності....	97
Підсумковий тестовий контроль із курсу.....	99
Словник ключових понять.....	115
Література.....	117
Додатки.....	121

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У сучасній системі гуманізації освітніх процесів, важливе місце займає мистецтво, як унікальний засіб творчого, особистісного розвитку дитини, соціального і духовного її становлення.

Одним із основних видів мистецтва в дошкільній освіті, є образотворча діяльність. Вона має сильний психологічний вплив, так як в ній відображені людські думки, емоції, почуття, настрої, тобто те, що складає основу духовного світу людини. Праці дослідників (А. Богуш, Н. Голота, О. Дронова, Т. Житнік, О. Кононко, В. Лихвар, В. Лозової, І. Онищук, Н. Сакуліної, Г. Сухорукова та ін.) доводять, що серед різних видів мистецтва саме образотворче мистецтво найефективніше впливає на розвиток і становлення особистості, бо завдяки своїй універсальності розвиває її емоційно-чуттєву сферу, поглиблює знання, формує візуальний і сенсорний досвід, естетичну культуру.

Учені та практики доводять, що діти, у яких відсутні навички зображувальної діяльності, не можуть повноцінно сприйняти об'ємну форму, перспективу, різноманітність відтінків кольору. Тому, педагоги розглядають навчання дітей зображенню, як підготовка руки й ока до письма, як перша сходинка до загальної системи навчання. Отож, ця діяльність є необхідною складовою засвоєння дітьми навколишньої дійсності.

З огляду на вище сказане, не викликає сумніву важливість і необхідність підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до організації зображувальної діяльності дітей в освітньому процесі.

Важливого значення в організації образотворчої діяльності дітей набуває вміння педагога пов'язати особливості створення художнього образу в мистецтві з власне образотворчою діяльністю дітей. Педагог повинен вміти адаптувати виразні засоби мистецтва живопису, графіки в такий вид образотворчої діяльності дітей, як малювання, а виразні засоби скульптури – в ліплення. Вчити дітей створювати декоративні роботи за мотивами народного декоративно-ужиткового мистецтва, використовувати архітектурні елементи у конструктивній творчості тощо.

Запропонований навчально-методичний посібник сприятиме майбутньому фахівцю дошкільної освіти

систематизувати знання і отримати необхідні професійні компетенції щодо керівництва образотворчою діяльністю дітей дошкільного віку в рамках курсу «Методика керівництва образотворчою діяльністю дітей».

Загальною метою навчальної дисципліни «Методика керівництва образотворчою діяльністю дітей» є підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі дошкільної освіти до здійснення художньо-естетичного виховання і різнобічного розвитку дітей дошкільного віку засобами зображувального мистецтва та образотворчої діяльності.

У процесі вивчення курсу передбачається комплексне вирішення низки **завдань** художньо-педагогічної підготовки бакалаврів:

- розуміння взаємозв'язку понять «культура», «освіта», «мистецтво»;

- осмислення дитячої творчості як психолого-педагогічного феномену;

- оволодіння теоретичними знаннями про специфіку відображення дійсності в образотворчому мистецтві, його функції в суспільстві та історію розвитку художніх напрямів зарубіжного та вітчизняного образотворчого мистецтва;

- ознайомлення з основами видами і жанрами образотворчого мистецтва, засобами їх художньої виразності;

- вивчення наукових досліджень, присвячених ознайомленню дошкільників із різними видами образотворчого мистецтва та навчання образотворчої діяльності;

- оволодіння знаннями про особливості розвитку в дітей дошкільного віку образотворчих здібностей і шляхи формування творчості в їхній образотворчій діяльності;

- набуття знань про форми методичної роботи з розділу «Образотворче мистецтво»;

- розвиток умінь виконувати мистецький аналіз творів образотворчого мистецтва і здійснювати їх добір для дітей дошкільного віку; аналізувати продуктивну діяльність дітей;

- удосконалення художньо-зображувальних умінь фахівців у галузі малюнка, живопису, декоративних розписів, скульптури, аплікації, витинання та конструювання;

- оволодіння вміннями виготовляти різноманітні наочно-методичні посібники для дітей, складати конспекти інтегрованих та комплексних занять із різних видів образотворчої діяльності;

- спрямовувати заняття з образотворчої діяльності на розвиток у дітей естетичних почуттів, формування позитивних моральних якостей особистості, фізичних якостей, необхідних для подальшого навчання образотворчої діяльності та письма в школі;
- спостерігати за творчим процесом дітей, аналізувати продукти їхньої художньої творчості з метою виявлення дитячих інтересів, уподобань, обдарованості до занять образотворчою діяльністю та прийняття педагогічно виправданих рішень про шляхи їх художнього розвитку;
- створювати і облаштовувати естетично-повноцінне, різноманітне, динамічне предметно-розвивальне середовище для занять, самостійної образотворчої діяльності тощо;
- складати особистісну орієнтовану модель розвитку творчих здібностей кожного вихованця;
- створювати можливості для кожної дитини висувати пропозиції, творчо відстоювати власну думку щодо теми, ідеї і засобів створення образу; допомагати дітям домовлятися при розробці колективних творчих проектів, спонукати їх до розповідей про свої творчі здобутки;
- складати методичні розробки творчих занять із різних видів образотворчої діяльності;
- у процесі взаємодії з батьками здійснювати інформаційно-просвітницьку діяльність щодо пояснення завдань естетичного виховання дітей, розширення їх знань про образотворче мистецтво, роз'яснення прийомів і методів організації образотворчої діяльності дітей в сім'ї;
- організовувати та облаштовувати виставки творів образотворчого мистецтва та дитячих творчих робіт;
- вивчати нові видання мистецької, психолого-педагогічної та методичної літератури, провідний педагогічний досвід у галузі художньо-естетичного виховання дітей дошкільного віку та впроваджувати їх у власну педагогічну діяльність для забезпечення неперервності росту власної професійної майстерності;
- вміти моделювати та здійснювати поетапне наукове дослідження у процесі написання курсових та випускних кваліфікаційних робіт;

- готувати наукові повідомлення, тези, статті, доповіді та виступи на науково-практичних конференціях.

У результаті вивчення дисципліни фахівець повинен **знати** теоретичні засади та історію становлення системи художньо-естетичного виховання, а також основні методи, засоби і прийоми розвитку творчих мистецьких здібностей дітей.

Методика керівництва образотворчою діяльністю дітей дошкільного віку

Навчально-методичний посібник

Укладачі:
Неля СКРИШНИК
Світлана ГАРБАР

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 25.10.2023 р. Формат 70x100/32.

Папір офсетний. Ум. друк. арк7,44

Тираж 100 прим. Замовлення № 706

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19, вул. Небесної Сотні 1/2

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 2521 від 08.06.2006.

тел. (04744) 4-64-88, 3-51-33, (067) 104-64-88

vizavi-print.jimdo.com

e-mail: vizavi008@gmail.com

vizavi003@gmail.com